Мільён уражанняў і чытанка на памяць

XXVI Мінская міжнародная кніжная выстаўка-кірмаш (ММКВК), якая праходзіла пад дэвізам «Больш, чым кнігі», атрымалася не толькі заўважнай, але і надзвычай разнастайнай і шматбаковай падзеяй. Пяць дзён у рэжыме нон-стоп у межах форуму і літаратурнага сімпозіума «Пісьменнік і час» адбываліся прэзентацыі, сустрэчы і аўтограф-сесіі папулярных аўтараў, літаратурныя дыскусіі, круглыя сталы пісьменнікаў і выдаўцоў, творчыя майстар-класы і ўрокі замежнай мовы, флэшмобы, кінапаказы і тэатралізаваныя прадстаўленні, на якіх агулам пабывала больш як 61 тысяча гасцей.

Кожны мог выбраць тое, што яму больш даспадобы: ці праехацца ад Палаца спорту да выставачнага павільёна «БелЭкспа» на паэтычным аўтобусе пад вершы і бардаўскія песні як маладых, так і ўжо вядомых беларускіх аўтараў з Мінскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, ці сустрэцца і пагаварыць з любімым пісьменнікам непасрэдна на выстаўцы — так, сустрэча з лаўрэатам Нобелеўскай прэміі па літаратуры Святланай Алексіевіч выклікала сапраўдны аншлаг; ці ўзяць удзел у літаратурным квэсце або віктарыне па тым ці іншым творы; ці завітаць на шматлікія прэзентацыі кніжных навінак і, магчыма, адкрыць для сябе імёны новых цікавых літаратараў, ці, нарэшце, набыць — што немалаважна, па выдавецкім кошце, а ў апошні дзень работы выстаўкі і са зніжкамі — некалькі выданняў у дамашнюю бібліятэку.

Прычыніцца да Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу сёлета было можна, нават не наведваючы выдавецкія экспазіцыі. Амаль паўтара дзясятка сталічных кавярняў, пабаў і рэстаранаў далучыліся да тэматычнага кніжнага гастрафэсту «Смак чытання», які быў зладжаны ўпершыню, і ўключылі ў меню стравы, згатаваныя сучаснымі кухарамі паводле літаратурных бестселераў розных краін. Асаблівай папулярнасцю ў наведвальнікаў карысталіся калдуны з мясам і грыбамі паводле Уладзіміра Караткевіча («Дзікае паляванне караля Стаха»), верашчака з блінамі, на якую кулінараў натхніла «Новая зямля» Якуба Коласа, апісаныя ў «Знесеных ветрам» Маргарэт Мітчэл грачаныя аладкі з кляновым сіропам, пірог «пахобіцку» паводле Джона Рональда Руэла Толкіна і нават знойдзеная ў кнізе «Дракула» Брэма Стокера «папрыка Гендл». І калі да кошту гастранамічных вынаходак у гурманаў былі пытанні, то да смаку — ніякіх там «паскудства, брат, і не пытайся», адны кампліменты...

Не сумна было ў сталічных кнігарнях, дзе адна за адной праходзілі кніжныя прэзентацыі і сустрэчы з аўтарамі, у тым ліку зладжаныя Выдавецкім домам «Звязда». Так, у «Кнігах&кніжачках» чыталі твор Генадзя Аўласенкі «Снегавік і вясна», у «КнігаПолісе» абмяркоўвалі «Уцёну ў Францыі» Яны Явіч. А паралельна на розных пляцоўках у павільёне «БелЭкспа» нашы калегі правялі адмысловую экалагічную віктарыну, прадставілі кнігі Віктара Ляскоўскага «Антошкава шчаня», Дзмітрыя Юртаева «Ні секунды цішыні», маляўнічае выданне «Акварэльны сусвет Вячаслава Паўлаўца» і прысвечаны юбілею маладзёжнага руху выдавецкі праект «У рытме імклівых гадоў...». Часопіс «Маладосць» зладзіў для маладых літаратурных крытыкаў і тых, хто толькі марыць імі стаць, круглы стол з удзелам вопытных даследчыкаў літаратуры і майстар-клас са шкоднымі парадамі «Як не трэба пісаць рэцэнзіі», а таксама падвёў вынікі конкурсу «Слаўная кампанія: рэANIMАцыя», прысвечанага пісьменнікам XIX стагоддзя...

— Мама, глядзі, вось такая самая кніжка, як ты нам абяцала! — звініць патрабавальны галасок каля стэнда з дзіцячай літаратурай. Мінчанка Яўгенія Капыцька, якая вывучае асартымент разам з двума сынамі, задавальняе просьбу маленькіх кнігалюбаў і расказвае, што ўжо гадоў пяць не прапускае ніводнай кніжнай выстаўкі і ніколі не сыходзіць з пустымі рукамі: «Вось і сёння амаль на сто рублёў накупілі: дзіцячыя энцыклапедыі, некалькі перакладных мастацкіх кніг, прыгожае выданне Караткевіча, вучэбныя дапаможнікі... Каб набыць тое самае ў крамах, давялося б патраціць больш часу і грошай, а на Мінскай кніжнай выстаўцы заўжды хапае цікавых навінак».

Пенсіянерка Галіна Трафімава гаворыць, што прыйшла мэтанакіравана «на Рэзніка», які прадстаўляў сваю новую дзіцячую кнігу «Цяпа не хоча быць клоўнам», але пасля сустрэчы з любімым паэтам-песеннікам зацікавілася наступнай прэзентацыяй, паслухала яшчэ музычную праграму ад дэлегацыі Казахстана, абышла стэнды выдавецтваў з розных краін — і не пашкадавала: «Набыла сабе кнігу пра айца Іаана Крэсцьянкіна, нават не ўтрымалася, колькі старонак «праглынула» тут жа, седзячы за столікам, а ўнучцы купіла дапаможнік па ментальнай арыфметыцы, ведаю, што дзеці даўно такі шукалі».

Пагаджаюцца з тым, што хапае на што паглядзець і што пачытаць, і самі ўдзельнікі выстаўкі. Так, прадстаўнікі расійскага выдавецтва «Маладая гвардыя», якое пасля заключэння прамога дагавора з «Белкнігай» атрымала магчымасць рэалізаваць у нашай краіне свае выданні наўпрост (а значыць, зрабіць іх больш даступнымі для чытачоў), не толькі адзначылі высокую цікавасць беларусаў да сваіх кніг і аўтараў, але, у сваю чаргу, былі прыемна ўражаныя некаторымі беларускімі выдавецкімі праектамі і нагледзелі для сябе новых патэнцыйных беларускіх аўтараў. Наогул жа на стэндзе Расійскай Федэрацыі, якая стала цэнтральным экспанентам выстаўкі, урад Масквы прадставіў больш як 500 найменняў кніг і новыя творчыя праекты.

Размова па сутнасці

АДСЮЛЬ

КРУГЛЫ стол, які адбыўся ў межах XXVI Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу ў сталічным Усіхсвяцкім храме, сабраў кіраўніцтва дзяржаўных ведамстваў і грамадскіх арганізацый, а таксама прадстаўнікоў хрысціянскіх канфесій, выдаўцоў, пісьменнікаў, аглядальнікаў па культуры ў вядучых СМІ, моладзь. Тэма, заяўленая як «Роля кнігі ў фарміраванні культуралагічнага, духоўна-маральнага развіцця грамадства», у працэсе размовы атрымалася значна глыбейшай і закранула праблемы перадачы найважнейшых духоўных каштоўнасцяў ад пакалення, для якога кніга была найлепшым падарункам, — пакаленню, якое чытае добра калі з экранаў сучасных гаджэтаў...

Мітрапаліт Павел.

Фёдар Поўны.

Ігар Бузоўскі.

Мікалай Чаргінец.

«Прыгадайце — калі толькі прыйшло тэлебачанне, гаварылі, што не застанецца ні тэатра, ні кніг, будзе толькі адно суцэльнае тэлебачанне. Потым тое самае адбывалася з распаўсюджваннем інтэрнэту, які, здавалася б, мусіў усё замяніць і адсунуць кнігу ў нябыт. Тэхніка за апошнія гады крочыла вельмі далёка, але як бы мы ні гаварылі пра кнігу, яна застаецца запатрабаванай, — адзначыў у пачатку размовы **Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі Павел, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі,** — бо яна дае нам магчымасць самім творча асэнсоўваць жыццё: мы самі сабе рэжысёры, мастакі і ўдзельнікі падзей, пра якія расказвае кніга, і перадусім гэта кніга жыцця — Біблія, якая застаецца самай запатрабаванай і перакладзенай на максімальную колькасць моў свету».

Якія задачы сёння мусіць выконваць кніга, каб адпавядаць выклікам часу, задаў вектар далейшай размовы **намеснік міністра інфармацыі Беларусі Ігар БУЗОЎСКІ**: павінна яна накіроўвацца на духоўнасць, мараль або мусіць стаць выключна камерцыйным прадуктам і ацэньвацца грамадствам і прафесіяналамі з пункту гледжання «падабаецца/не падабаецца»? «Нам — і Міністэрству інфармацыі, і Саюзу пісьменнікаў, і выдаўцам — трэба паспрабаваць знайсці тую агульную стратэгію, якая дазволіць кнізе развівацца», — адзначыў Ігар Бузоўскі.

Кніга, падкрэсліў **настаяцель Усіхсвяцкага прыхода протаіерэй Фёдар ПОЎНЫ**, з'яўляецца часткай культуры, гістарычнай памяці і скарбніцай духоўнага вопыту нашых продкаў. «І мне здаецца, што праблема цяперашняга часу не ў тым, што кніга пераходзіць з папяровага ў электронны фармат, а ў тым, што яна можа наогул сысці з любога фармату», — зазначыў ён.

Фёдар Поўны, які прадставіў адмысловае выданне «Святога Евангелля», правёў лагічны ланцужок ад духоўных кніг наогул да ролі духоўнасці як базісу ў фарміраванні нацыянальнай самасвядомасці. Ён расказаў пра цікавы навуковы эксперымент, які правёў на зары інтэрнэту філолаг-тэарэтык Віктар Мартынаў — прыдумаў і распрацаваў універсальны семантычны код, з дапамогай камп'ютара перавёў яго ў лічбы, каб атрымліваць своеасаблівы адбітак любога рэальнага тэксту: «Спачатку даследчыкі індэксавалі тэксты навін, інтэрнэт-бібліятэкі і форумы, віртуальных персанажаў, а потым прыдумалі анкету, якая давала «адбіткі» рэальных людзей. Высветлілася, што ўсе яны паддаюцца сістэматызацыі і адпавядаюць семантычным кодам свяшчэнных рэлігійных кніг і некаторых асабліва важных для чалавецтва філасофскіх трактатаў і мастацкіх тэкстаў... Сталі правяраць асноўныя тэксты свяшчэнных кніг — аказалася, што зададзеныя імі індэксы былі пакладзеныя ў аснову групавых індэксаў розных устойлівых груп, то-бок нацыянальных культур. Як няцяжка здагадацца, славяне — народ Новага запавету. Дагэтуль царкоўнаславянская мова духоўна змацоўвае ўсе славянскія народы, а Евангелле з'яўляецца кодам нашай ідэнтычнасці. На жаль, сёння мы назіраем спробы падмены духоўных паняццяў і ўзлому гэтага коду, замены яго на чужынскія. Але, пазбаўляючы нацыянальную самасвядомасць духоўнай асновы, народ выракае сябе на выміранне...»

* * *

Гісторык, тэлевядучы, пісьменнік і сцэнарыст Вячаслаў БАНДАРЭНКА, які прадстаўляў сваю новую кнігу з серыі «Жыццё знакамітых людзей» пра вядомага ва ўсім праваслаўным свеце расійскага пастыра айца Іаана (Крэсцьянкіна), зазначыў, што гэта выданне ў інтэрнэт-крамах карыстаецца попытам: яго замаўляюць чытачы з Беларусі, усіх рэгіёнаў Расіі, Украіны, Германіі, ЗША, Ізраіля. Пісьменнік выказаў меркаванне, што ў падобных кнігах важны не столькі аўтар, колькі герой, пра якога расказвае кніга, — і калі гэта сапраўды цікавы чалавек,